

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної і слов'янської філології
Кафедра англійської філології та лінгводидактики

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету іноземної та
слов'янської філології
Андрій КОВАЛЕНКО
«29» серпня 2024 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Середня освіта (Англійська мова і література)

другого рівня вищої освіти

Спеціальність: 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література
(англійська))

Спеціалізація: 014.021 Середня освіта (Англійська мова та
зарубіжна література)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Погоджено

науково-методичною комісією

факультету іноземної та

слов'янської філології

«29» серпня 2024 р.

Голова

Громова Н.В., к.пед.н., доц.

Суми - 2024

Розробник програми: Подосиннікова Г.І., завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики СумДПУ імені А. С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні кафедри англійської філології та лінгводидактики.

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Подосиннікова Г.І., к.пед.н., доцент

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Наскрізну програму практики підготовки кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) розроблено з урахуванням Закону України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017); «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. № 93; «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого наказом МОН України від 2 червня 1993 р. № 161; «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 29 травня 2023 року.

Наскрізна програма практик – це основний нормативний та навчально-методичний документ, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця кваліфікаційного рівня «магістр», регламентує вид, тривалість і терміни проведення практики відповідно до навчального плану, визначає мету, завдання та місце практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця.

Наскрізна програма практики розробляється керівником практики від кафедри англійської філології та лінгводидактики як випускової кафедри та розглядається на її засіданні. Рекомендована до затвердження наскрізна програма практики погоджується із завідувачем навчальною та виробничою практикою університету, обговорюється та рекомендується до затвердження науково-методичною комісією факультету і подається на розгляд вченої ради університету. Наскрізна програма практики підлягає обов'язковому перегляду та перезатвердженню кожні 5 років, а також у випадках внесення змін до неї.

ВИД ПРАКТИКИ. Положенням про проведення практик у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка Освітньо-професійною програмою та навчальним планом підготовки студентів кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) передбачено забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти у формі педагогічної виробничої практики, обсяг – 9 кредитів ЄКТС, 270 год.

Згідно **профілю освітньої програми** підготовки студентів кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)), **метою освітньої програми** є

підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють ґрунтовними теоретико-методологічними знаннями, практичними навичками та інтегрованими вміннями в галузях освіти й методики викладання іноземних мов, вміють критично оцінювати та застосовувати на практиці теоретичні постулати та інноваційні методи для ефективно організації навчально-виховного процесу, методичної і наукової роботи в закладах освіти, здатні до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення.

Проходження педагогічної виробничої практики є завершальною стадією підготовки майбутнього вчителя англійської мови (АМ) і зарубіжної літератури та викладача англійської мови, яка дозволяє шляхом набуття практичного досвіду реальної професійної діяльності на відповідних посадах удосконалити всі компетентності, визначені освітньо-професійною програмою.

Педагогічна виробнича практика у закладах загальної середньої освіти є особливою формою навчального процесу, яка забезпечує оволодіння студентами мінімумом професійно-методичних умінь, необхідним для реалізації основних функцій учителя АМ на старшому ступені навчання у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), профільна середня школа академічного та професійного спрямування) та у закладах вищої освіти II-IV рівнів акредитації (ЗВО) – університети, інститути та інші прирівняні до них ЗВО.

Освітньо-професійна програма підготовки фахівця кваліфікаційного рівня «магістр» для спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) потребує формування у здобувачів освіти наступних компетентностей.

Інтегральна компетентність (ІК) – це здатність розв'язувати комплексні спеціалізовані завдання, теоретичні та практичні проблеми у галузі середньої освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань; оволодіння методологією освітніх і лінгвістичних досліджень, проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення; готовність до інноваційної діяльності, яка характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчального процесу в закладах загальної середньої та вищої освіти.

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК-1. Здатність аналізувати та критично осмислювати інформацію, діяти відповідально, свідомо та творчо на засадах поваги до прав і свобод

людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня з метою виявлення шляхів розв'язання суперечливих проблем сучасної соціальної дійсності.

ЗК-3. Здатність до вираження національної культурної ідентичності та її рефлексії, творчого самовираження; сприймати, цінувати різноманіття та мультикультурність; керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

ЗК-4. Здатність до стратегічного планування, прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків; здатність діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики.

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, ініціативності та підприємливості, моделювання траєкторії особистісного та професійного самовдосконалення.

Професійні компетентності спеціальності (ПК).

ПК-1. Здатність реалізовувати міжкультурну комунікативну компетентність в усіх видах англomовної мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, а також писемному мовленні з акцентом на академічному письмі) у широкому спектрі ситуацій, відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти на рівні С2.

ПК-2. Здатність реалізовувати професійну комунікативну англomовну компетентність у процесі навчання англійської мови учнів закладів середньої освіти, а також студентів закладів вищої освіти та спілкування у професійному колі.

ПК-3. Здатність використовувати набуту професійну англomовну комунікативну компетентність (мовна, мовленнєва, лінгвосоціокультурна, навчально-стратегічна компетентності) для розвитку критичного мислення та навчальної автономії учнів і студентів.

ПК-4. Здатність аналізувати, добирати, творчо та ефективно використовувати сучасні методики, технології і засоби навчання учнів і студентів; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів та студентів на засадах компетентнісного підходу; самостійно розробляти методики, технології, засоби навчання, контролю та оцінювання результатів діяльності здобувачів освіти.

ПК-5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сферах філологічної освіти, методики

навчання іноземних мов, мовознавства, літературознавства, зарубіжної літератури; адекватно добирати та ефективно використовувати методи освітніх досліджень; вести наукову діяльність з використанням сучасних наукових методів, інформаційних та інноваційних технологій та здійснювати рефлексивну самооцінку результати власних досліджень.

ПК-6. Здатність аналізувати особливості розвитку, специфіку стильових тенденцій зарубіжної літератури, використовувати знання з літературознавства для оцінки світового літературного процесу і проектувати набуті компетентності в освітній процес загальноосвітніх закладів.

ПК-7. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної науково-методичної і практичної педагогічної діяльності з метою ефективного моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів закладів середньої освіти та студентів закладів вищої освіти.

ПК-8. Здатність ефективно застосовувати комунікативні технології у спілкуванні з різними суб'єктами взаємодії, оперативно й ефективно включатись у мовленнєву взаємодію, передбачати результати професійно-педагогічного мовлення.

ПК-9. Здатність орієнтуватись в основних вітчизняних і зарубіжних тенденціях, що визначають сучасний стан іншомовної освіти у навчальних закладах, прогнозувати й проектувати педагогічну діяльність.

ПК-10. Здатність керувати пізнавальною діяльністю учнів і студентів, знаходити найбільш ефективні способи емоційно-експресивного впливу на них, урахувати їх психологічні особливості, створювати та згуртовувати колектив з метою вирішення освітніх завдань.

Відповідно, **МЕТОЮ** педагогічної виробничої практики студентів ОПП Середня освіта (Англійська мова і література) другого рівня вищої освіти спеціальність: 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)) спеціалізація: 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка є забезпечення можливості практичної реалізації та удосконалення вже сформованих ЗК і ПК, інтегральної компетентності майбутніх учителів у процесі виробничої професійної діяльності на посаді вчителя АМ профільної школи і класного керівника та викладача АМ у ЗВО.

ЗАВДАННЯ педагогічної виробничої практики пов'язані з набуттям практичного досвіду професійної діяльності на посадах вчителя АМ і та класного керівника та викладача АМ, що потребує формування здатності та готовності:

1) практично здійснювати діяльність із навчання АМ у профільних класах на старшому ступені ЗЗСО та ЗВО III-IV рівнів акредитації на базі сформованої іншомовної комунікативної компетентності та теоретичних знань, навичок, умінь в галузі методики, педагогіки та психології, зарубіжної літератури;

2) творчо, науково обґрунтовано та доцільно конкретних умов педагогічного процесу вирішувати реальні методичні та науково-дослідні проблеми професійної діяльності, проводити уроки (заняття) АМ і зарубіжної літератури з використанням сучасних освітніх підходів, технологій, методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності,

3) здійснювати виховну роботу на базі вивчення АМ і зарубіжної літератури,

4) здійснювати рефлексію щодо професійної діяльності;

5) планувати та проводити наукові експериментальні дослідження у галузі методики навчання іноземних мов і культур, які пов'язані з професійною діяльністю вчителя АМ і зарубіжної літератури та викладача АМ, відповідають завданням кваліфікаційних робіт освітнього рівня «магістр»,

6) теоретично та емпірично пізнавати закономірності професійної діяльності та оволодівати способами її організації,

7) систематично поновлювати свої професійні знання й творчо застосовувати їх у практичній діяльності, здійснювати самоосвіту та професійну самовдосконалення.

Основні професійно-методичні вміння, якими повинні оволодіти студенти-практиканти, розподіляються на чотири групи: конструктивно-планувальні, комунікативно-навчаючи, організаційні та дослідницькі вміння.

Конструктивно-планувальні вміння:

1) складати плани-конспекти окремих уроків / занять та їх серії за темою; визначати конкретні типи мети, завдання та етапи кожного уроку / заняття;

2) обирати ефективні прийоми досягнення поставленої мети на кожному етапі уроку / заняття;

3) визначати типи та послідовність виконання вправ у відповідності до етапів оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, а також з урахуванням труднощів навчального матеріалу й рівнем підготовленості учнів / студентів;

4) використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання,

засвоєння та творчого застосування в мовленнєвій діяльності мовних явищ, що вивчаються;

5) створювати необхідні наочні посібники для проведення уроків / занять;

6) складати план позакласної роботи;

7) складати план і сценарій позакласного заходу.

Комунікативно-навчаючі вміння:

1) установлювати й підтримувати засобами АМ у різних режимах мовленнєві контакти у межах класу / групи, між учителем / викладачем та класом / групою, тощо;

2) адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до рівня вимог програми та можливостей і загального розвитку учнів / студентів (застосовувати мовні та мовленнєві опори, спрощення, здійснювані перехід від однієї форми говоріння до іншої тощо);

3) намічати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності учнів / студентів з урахуванням вимоги досягнення відносно правильного мовлення та визначати рівень сформованості їх мовленнєвих навичок і вмінь; визначати об'єкти контролю мовленнєвої діяльності і добирати відповідні їм методичні прийоми, в тому числі тестові завдання;

4) помічати помилки учнів / студентів, усвідомлювати їх характер і використовувати комунікативно-мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо).

Організаційні вміння:

1) організовувати виконання складеного плану; вносити методично виправдані корективи в плани уроків з урахуванням умов навчання;

2) забезпечувати мовленнєву діяльність учнів / студентів згідно з планом уроку / заняття;

3) раціонально поєднувати колективні (фронтальні, малогрупові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з цих форм і ступеня навчання;

4) проводити навчальні ігри з урахуванням вікових особливостей учнів / студентів; проводити рольові ігри, комунікативні симуляції;

5) навчити учнів / студентів найбільш раціональних прийомів самостійної роботи;

6) методично грамотно використовувати традиційні наочні посібники та застосовувати аудитивні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;

7) здійснювати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої й розумової діяльності учнів / студентів з урахуванням їх вікових особливостей;

8) проводити позакласний захід з АМ за складеним планом і сценарієм.

Розвиваючо-виховні вміння:

1) реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал мовленнєвого матеріалу уроку / заняття з АМ і зарубіжної літератури;

2) формувати й розвивати на матеріалі АМ і зарубіжної літератури інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня / студента, його пізнавальні інтереси;

3) вирішувати засобами АМ і зарубіжної літератури завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного виховання.

Дослідницькі вміння:

1) вивчати ставлення учнів / студентів до предмета і виявляти рівень сформованості їх мовленнєвих навичок та вмінь;

2) здійснювати методичний аналіз мовного матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;

3) проводити спостереження та аналіз відвіданих уроків з опорою на схему або вузькоцільове завдання; проводити комплексний аналіз уроків / занять та їх серій із теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;

4) спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів, викладачів, студентів-практикантів, переносити ефективні прийоми і форми у практику своєї роботи;

5) вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювали свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми й прийоми роботи.

Під час педагогічної виробничої практики студенти-практиканти повинні оволодіти основами професійно-методичних умінь вчителя АМ і зарубіжної літератури у зазначеному програмі обов'язки. При цьому на першому етапі практики студенти мають спиратися на зразки методичних матеріалів та використовувати настанови керівників практики та учителя; на другому етапі практики студенти-практиканти повинні реалізувати свої професійні вміння в умовах самостійної роботи.

II. ПОРЯДОК І ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Відповідно до навчальних планів, які затверджені Вченою радою СумДПУ імені А.С.Макаренка, уведено наступний порядок проходження студентами практики відповідно кваліфікаційного рівня «магістр»: 1) виробнича педагогічна практика у ЗЗСО з відривом від навчання, тривалість – 3 тижня, 135 годин, 2) виробнича педагогічна практика у ЗВО з відривом від навчання, тривалість – 3 тижня, 135 годин. Термін проходження визначається відділом практики Університету відповідно до навчального плану III семестру навчання.

III. БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика студентів університету проводиться на визначених базах, що забезпечують якісне виконання програми практичної підготовки відповідних освітніх рівнів.

Бази педагогічної практики визначають керівник практики від випускової кафедри за погодженням із завідувачем кафедри та завідувачем практикою університету.

Для **виробничої педагогічної практики (шкільної) у ЗЗСО** головною базою практики є КУ Класична гімназія м. Суми.

Для **виробничої науково-педагогічної практики у ЗВО** базою практики є СумДПУ імені А.С.Макаренка, кафедра англійської філології та лінгводидактики.

Студенти мають право самостійно за узгодженням з кафедрою та адміністрацією факультету пропонувати для себе місце проходження практики у ЗЗСО. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву на проходження практики та лист-згоду з базового закладу, в якому адміністрація бази практики гарантуватиме створення необхідних умов для виконання студентом програми практики.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

За **формою організації і контролю** педагогічна практика може бути очною, тобто відбуватися у м. Суми під безпосереднім контролем (поточним та підсумковим) керівників практики від університету, або дистанційною, тобто відбуватися за межами м. Суми. У цьому випадку керівники практики від університету здійснюють підсумковий контроль навчально-виховної діяльності студента-практиканта; поточний контроль якості розроблених

планів-конспектів уроків і навчальних посібників здійснюється за можливістю.

Педагогічна практика за межами м. Суми відбувається за заявою студента, лише за узгодженням із керівником практики від випускової кафедри та згідно з рішенням кафедри.

Тривалість робочого часу студента під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 години (1,5 кредити) на тиждень, із яких 30 годин – безпосередня робота на базі практики, 15 годин – самостійна навчальна діяльність за програмою практики. За домовленістю між університетом і базою практики може встановлюватися інша тривалість робочого часу студентів, за умови, якщо це не суперечить вимогам чинного трудового законодавства.

Відповідальність керівників практики та студентів-практикантів полягає у наступному.

Завідувач випускової кафедри здійснює контроль за організацією і проведенням практики, виконанням програми практик, своєчасним складанням заліків і звітної документації за підсумками практики.

Керівник практики від випускової кафедри здійснює безпосереднє навчально-методичне керівництво виробничою практикою студентів: - складає робочу програму практики; - розробляє методичну документацію з питань практики та надає допомогу викладачам-методистам; - забезпечує організацію і проведення практики зі спеціальності; - узгоджує бази проходження практики з завідувачем навчальною та виробничою практикою університету; - згідно з угодами, укладеними між університетом і базовими закладами та відношеннями щодо проведення практики, проводить розподіл методистів та студентів-практикантів; - готує проект наказу з практики; - забезпечує організацію і проведення настановчих та підсумкових конференцій, захисту результатів практики; - ознайомлює студентів із завданням і змістом, звітністю і критеріями оцінювання результатів практики; - здійснює загальний контроль за виконанням студентами-практикантами завдань практики і правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу; - приймає залік із практики і виставляє підсумкову оцінку; - вивчає й узагальнює передовий досвід організації та проведення практики; - подає завідувачу навчальної та виробничої практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення.

Методист з фаху: - бере участь в установчій та підсумковій конференціях на факультеті. На установчій конференції методист

ознайомлює студентів із вимогами до організації практики на окремій спеціальності, здійснює організаційну роботу зі студентами. На підсумковій конференції методист характеризує роботу своєї групи, досягнення і недоліки окремих студентів, узагальнює досвід практики; - знайомить студентів із адміністрацією бази практики, керівниками практики, здійснює розподіл студентів, контролює відвідування, роботу та виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу; - проводить методичну роботу зі студентами (затверджує індивідуальні плани, проводить консультації, перевіряє та оцінює конспекти, відвідує та обговорює не менш ніж три заняття); - забезпечує контроль за проходженням практики студентами групи (у співпраці зі старостами мінігрупи); - відповідає за своєчасну подачу студентами звітної документації відповідальному методисту; - оцінює роботу студентів, виставляє оцінку в атестаційний лист; - подає керівнику практики звіт за підсумками практики.

Здобувачі вищої освіти при проходженні практики зобов'язані: - пройти своєчасно медогляд і отримати допуск на проходження практики; - брати участь у настановчій та підсумковій конференціях із питань організації педпрактики; - одержати до початку практики у керівників практики (методистів з фаху, педагогіки та психології) консультації щодо виконання завдань практики, оформлення всіх необхідних документів; - своєчасно прибути на базу практики; - суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії і розпоряджень адміністрації закладу, де проходить практика; - виконати всі види робіт, передбачені програмою практики; - вчасно оформляти документацію та подавати її на вимогу керівника/методистів практики; - студенти не допускаються до проведення уроку, заходу, іншого виду діяльності без конспекту, сценарію, завізованого учителем, вихователем або методистом; - нести відповідальність за виконану роботу; - подати звітну документацію в останні дні проходження практики і протягом перших 10 днів після виробничої і 5 днів після навчальної практик захистити результати практики; студенти заочної форми навчання подають звітну документацію у 3-денний термін на початку наступної сесії.

У разі настання обставин, які унеможливають відвідування баз практик, відповідно до рішення вченої ради факультету, наказу ректора практики відбуваються дистанційно.

Дистанційна форма проведення практик під час обставин, які унеможливають відвідування закладів освіти та баз практик, – особлива організація проведення практик в умовах віддаленості здобувачів вищої освіти, на базі інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій для

здобувачів вищої освіти, незалежно від форми здобуття освіти, відповідно до особливостей, встановлених робочою програмою практик.

За умов реалізації дистанційної форми проведення практики учасники освітнього процесу спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відео-конференції та (або) можуть використовувати спеціальні електронні освітні ресурси (платформи, програмне забезпечення) для організації дистанційного виконання завдань програм практик та контролю за їх дотриманням через мережу Інтернет.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

На **підсумковому** етапі педагогічної практики, який триває сім днів після закінчення роботи студентів у школі та університеті, методисти з фаху:

- перевіряють документацію, яку подали студенти, виставляють в атестаційний лист оцінку з фаху;
- подають відповідальному методистові звіт про результати педагогічної практики в групі, а також індивідуальні плани, звіти й атестаційні листи студентів.

Керівник практикою від випускової кафедри виконує таку діяльність:

- аналізує звіти групових методистів і документацію студентів;
- виставляє підсумкову оцінку за педагогічну практику в атестаційний лист, залікові книжки та відомість;
- складає звіт про результати педагогічної практики і подає його до відділу практики університету;
- у співпраці з завідувачем педагогічною практикою університету організує проведення підсумкових заходів із педагогічної практики, підсумкової конференції тощо.

Формами контролю навчально-виховної діяльності студентів-практикантів є такі:

- індивідуальне відвідування методистом уроків / занять та позакласних заходів студента-практиканта;
- групове відвідування методистом та студентами-практикантами уроків / занять та позакласних заходів, які проводить студент-практикант;
- поточна перевірка документації, планів-конспектів і наочних посібників, підготовлених студентом-практикантом;
- перевірка виконання індивідуальних і групових методичних завдань;

- перевірка методистом звітної документації студента-практиканта.

Форми звітності студентів про практику.

На заключному етапі педагогічної практики, тобто протягом тижня з дня закінчення практики, студент готує наступні звітні матеріали з педагогічної практики.

Виробнича педагогічна практика (шкільна):

- характеристику з місця проходження педпрактики, яку підписано вчителем-методистом, класним керівником, директором або завучем та скріплено кутовим штампом і печаткою школи;
- індивідуальний план проходження практики;
- атестаційний лист;
- звіт про виконану роботу;
- звітні матеріали з виконання завдань практики у друкованій та електронній формах.

Також студент-практикант бере участь в підсумкових заходах з педагогічної практики, науково-практичній конференції тощо.

Виробнича науково-педагогічна практика:

- характеристику з місця проходження педпрактики, яку підписано методистом з фаху, викладачем іноземної мови, куратором академічної групи, завідувачем кафедри, деканом факультету та скріплено печаткою факультету;
- індивідуальний план з відмітками методиста про вчасність та якість виконання запланованого;
- атестаційний лист;
- звіт про виконану роботу;
- звітні матеріали з виконання завдань практики у друкованій та електронній формах.

Загальна оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку за підписом групового керівника після перевірки робочої документації всіма методистами за наявності їх підписів у робочій відомості. За проходження навчальних практик виставляється форма контролю залік (з диференційованою оцінкою), за проходження виробничих практик виставляється форма контролю екзамен. Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні рейтингу успішності здобувача вищої освіти. Здобувачі вищої освіти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних довідок. Здобувач вищої

освіти, який отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з університету.

Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вчених радах факультету.

Термін зберігання робочої документації з практики – до завершення навчального року, а звіт здобувача вищої освіти зберігається на випусковій кафедрі 3 роки. Результати педагогічної практики оцінюються за 100 – бальною шкалою.

Оцінювання роботи студентів під час практики.

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Кількість балів прописом	цифрою
A	Відмінно	5	90-100
B	Дуже добре	4	82-89
C	Добре	4	75-81
D	Задовільно (Посередньо)	3	69-74
E	Задовільно	3	60-68
FX	Незадовільно	2	35-59
F	Незадовільно	2	1-34

Методист-керівник педагогічної практики керується такими критеріями оцінювання сформованості професійно-методичної компетентності студентів.

Критерії оцінки діяльності студентів під час педпрактики.

90 - 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагу та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але міг самостійно їх виправити або пояснити їх причину; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відізналися колектив, в якому він перебував у період

проходження практики, керівник; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допустив незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу їх причину; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли: робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики - «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – FX («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Виконав на низькому професійному рівні роботу, передбачену програмою з практики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Не подав документацію з великим запізненням (2 тижні по завершенню практики), допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не подав документації.

VI. ЗМІСТ ПРАКТИКИ ЗА ТИПАМИ ТА АСПЕКТАМИ

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти у процесі **виробничої педагогічної практики з англійської мови** складається з наступних основних компонентів.

1. Виконання функцій та обов'язків вчителя АМ та класного керівника або викладача АМ, здійснення позакласної виховної роботи.
2. Організація та здійснення морального-духовного напрямку виховання.
3. Вивчення досвіду роботи вчителів / викладачів АМ
4. Навчально-методична робота (вивчення навчального процесу на основі відвідування та наукового спостереження занять різних вчителів з метою вивчення методів організації пізнавальної діяльності і виховання їх на заняттях, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їх використання на заняттях з фахових дисциплін; відвідування всіх занять і позаурочних заходів з предметів, виготовлення наочних посібників, дидактичних матеріалів).
5. Проведення і опис дослідження. Здобувач вищої освіти самостійно на основі реальних педагогічних проблем, які мали місце у навчальному процесі з іноземної мови, визначає тему освітнього дослідження, подає пропозицію про проведення дослідження, в якій, зокрема, визначаються індивідуальні завдання та методологія проведення освітнього дослідження методичного спрямування (Action Research).
6. Оформлення звіту та необхідної документації.

Зміст педагогічної практики відповідно кваліфікаційного рівня «магістр» складається зі змісту виробничої педагогічної практики та змісту виробничої науково-педагогічної практики.

6.1. Зміст виробничої педагогічної практику ЗЗСО.

Виробнича педагогічна практика у ЗЗСО проводиться в III семестрі.

Зміст діяльності студентів-практикантів складається зі змісту: 1) навчальної роботи; 2) позакласної роботи; 3) змісту науково-дослідної роботи.

До **змісту навчальної роботи** студента-практиканта входять такі види діяльності:

- 1) ознайомлення зі специфікою діяльності учителя АМ на старшому ступені профільного закладу ЗЗСО;
- 2) складання тематичного плану уроків на основі планів учителів;
- 3) планування окремих уроків та серій уроків;
- 4) проведення уроків із дотриманням психолого-педагогічних, методичних і гігієнічних вимог до уроку;
- 5) відвідування уроків учителів та студентів-практикантів;
- 6) проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих уроків за схемою;

- 7) виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу;
- 8) перевірка зошитів учнів;
- 9) проведення додаткових занять із невстигаючими;
- 10) участь у роботі методичного об'єднання вчителів АМ, у засіданні педагогічної ради школи за результатами педагогічної практики, у підсумкових заходах із педпрактики.

До **змісту позакласної роботи** студента-практиканта входить наступне:

- 1) оволодіння вміннями виховання учнів на уроці засобами АМ;
- 2) вивчення системи роботи вчителя АМ, спрямованої на формування в учнів стійкого інтересу до іноземної мови;
- 3) спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;
- 4) самостійне планування позакласної роботи у старшій школі;
- 5) підготовка та проведення запланованої позакласної роботи;
- 6) відвідування й аналіз позакласних заходів, які проводять студенти.

До **змісту науково-дослідної роботи** входять такі види діяльності:

- 1) проведення тестування учнів із метою виявлення рівня володіння АМ;
- 2) проведення опитування (анкетування) учнів із метою вивчення особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення АМ;
- 3) проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями;
- 4) вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;
- 5) виступи на методичних семінарах і конференціях студентів-практикантів;
- 6) проведення спостережень із метою вивчення та узагальнення досвіду вчителів у викладанні АМ;
- 7) проведення досліджень, необхідних для написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності та здійснення відповідної професійної діяльності.

6.2. Зміст виробничої науково-педагогічної практики у ЗЗСО.

Виробнича науково-педагогічна практика проводиться в III семестрі.

ЗМІСТ науково-педагогічної практики складається зі змісту:

- 1) навчальної роботи;
- 2) науково-дослідної роботи;
- 3) позааудиторної роботи.

До **змісту навчальної роботи** магістранта-практиканта входять такі види діяльності:

- 1) ознайомлення зі специфікою діяльності ЗВО та спеціальності певного типу;
- 2) складання тематичного плану практичних занять на основі планів викладача;
- 3) планування окремих занять і циклів занять;
- 4) проведення занять із дотриманням психолого-педагогічних, науково-методичних і гігієнічних вимог;
- 5) відвідування занять викладачів і магістрантів-практикантів;
- 6) проведення предметного й комплексного аналізу відвіданих занять за схемою;
- 7) виготовлення наочних посібників з використанням технічних і нетехнічних засобів навчання (зокрема, роздавального дидактичного матеріалу, мультимедійних презентацій, тощо);
- 8) перевірка письмових робіт студентів;
- 9) проведення консультацій;
- 10) участь у науково-методичній роботі випускової кафедри (зокрема, участь у діяльності Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур та інших студентських наукових об'єднань кафедри, у проведенні університетських науково-практичних конференцій, підсумкових заходах із педпрактики тощо).

До змісту позааудиторної роботи магістранта-практиканта входить наступне:

- 1) оволодіння вміннями виховання студентів на занятті засобами АМ;
- 2) вивчення системи роботи викладача АМ, спрямованої на формування у студентів стійкого інтересу до АМ;
- 3) вивчення системи роботи куратора академічної підгрупи;
- 4) спостереження та аналіз окремих видів позааудиторної роботи, що проводять викладачі кафедри;
- 5) планування окремих видів групових та масових форм роботи, які відповідають особливостям навчання у ЗВО;
- 6) підготовка та проведення запланованої позааудиторної роботи;
- 7) відвідування й аналіз позакласних заходів, які проводять інші практиканти.

До змісту науково-дослідної роботи входять такі види діяльності:

- 1) проведення тестування із метою виявлення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів;

2) проведення освітнього дослідження (Action Research) із метою вивчення особистісної спрямованості та індивідуального стилю вивчення мови;

3) проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння;

4) вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;

5) виступи на науково-практичній конференції / науково-методичних семінарах / засіданнях методичного круглого столу практикантів;

6) підготовка та публікація тез доповідей на конференціях, семінарах, тощо;

7) проведення спостережень із метою вивчення та узагальнення досвіду роботи викладачів АМ;

8) проведення досліджень, необхідних для написання магістерської роботи.

Індивідуальні та групові завдання спрямовані на формування у студентів під час практики вмінь та навичок самостійного розв'язання виробничих завдань. Виконання одного або кількох індивідуальних завдань активізує діяльність студентів, розширює їхній світогляд, підвищує ініціативу й робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

Практиканти отримують індивідуальні або групові завдання від методиста з фаху або відповідального методиста.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть бути використані при написанні магістерської роботи.

Групові завдання забезпечують розвиток у практикантів умінь співпраці, а в деяких випадках також умінь публічної презентації результатів проведеного дослідження. Групові завдання можуть мати таку форму: підготувати підгрупу до круглого столу щодо результатів практики, дослідити ефективність використання комунікативних технологій при навчанні певного матеріалу, дослідити проблему інтересу до навчання іноземної мови та шляхів його підвищення, оформити стінгазету тощо.